

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
terviktektst
05.06.2020
Hetkel kehtiv
RT I, 26.05.2020, 10

Julgeolekuasutuste seadus

Vastu võetud 20.12.2000

[RT I 2001, 7, 17](#)

jõustumine 01.03.2001

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
05.02.2001	RT I 2001, 100, 643	06.01.2002
19.06.2002	RT I 2002, 61, 375	01.08.2002
12.02.2003	RT I 2003, 23, 147	01.04.2003
18.12.2003	RT I 2003, 90, 601	01.01.2008
19.05.2004	RT I 2004, 46, 332	01.01.2005
08.12.2004	RT I 2004, 87, 593	01.01.2005
18.05.2005	RT I 2005, 32, 236	19.06.2005
11.10.2006	RT I 2006, 48, 357	18.11.2006
25.01.2007	RT I 2007, 16, 77	01.01.2008
19.12.2007	RT I 2008, 3, 21	28.01.2008
19.06.2008	RT I 2008, 35, 213	01.01.2009
11.11.2009	RT I 2009, 57, 381	01.01.2010
26.11.2009	RT I 2009, 62, 405	01.01.2010
27.01.2011	RT I, 17.02.2011, 2	01.01.2012
17.02.2011	RT I, 21.03.2011, 2	01.01.2012 Kehtetu [RT I, 29.06.2012, 2]
08.12.2011	RT I, 22.12.2011, 3	23.12.2011 Kehtetu [RT I, 29.06.2012, 2]
06.06.2012	RT I, 29.06.2012, 2	09.07.2012, osaliselt 01.01.2013
13.06.2012	RT I, 06.07.2012, 1	01.04.2013
14.03.2013	RT I, 26.03.2013, 2	01.04.2013
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 4	01.07.2014
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
19.11.2014	RT I, 13.12.2014, 1	01.01.2016, jõustumisaeg muudetud 01.07.2016 [RT I, 17.12.2015, 1]
11.02.2015	RT I, 12.03.2015, 1	01.01.2016
18.02.2015	RT I, 19.03.2015, 2	29.03.2015, seaduses asendatud läbivalt sõna „kaitsevägi” sõnaga „Kaitsevägi” vastavas käändes.
25.11.2015	RT I, 17.12.2015, 1	20.12.2015
20.04.2017	RT I, 05.05.2017, 1	01.07.2017
20.02.2019	RT I, 13.03.2019, 2	15.03.2019
13.05.2020	RT I, 26.05.2020, 1	05.06.2020

1. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Reguleerimisala

(1) Käesolev seadus sätestab julgeolekuasutuste ülesanded ja pädevuse riigi julgeoleku ja põhiseadusliku korra tagamisel ning julgeolekuasutuste tegevuse üle järelevalve teostamise korra.

(1¹) Käesolev seadus sätestab julgeolekuasutuste poolt isikuandmete, sealhulgas eriliiki isikuandmete töötlemise ja andmesubjekti õiguste ulatuse piiramise alused ning isikuandmete töötlemise nõuete täitmise üle järelevalve teostamise korra.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

(2) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

[RT I 2002, 61, 375- jõust. 01.08.2002]

§ 2. Julgeolekuasutuste tegevuse eesmärk

(1) Julgeolekuasutuste tegevuse eesmärk on tagada riigi julgeolek põhiseadusliku korra püsimisega mittesõjaliste ennetavate vahendite kasutamise abil ning julgeolekupoliitika kujundamiseks ja riigikaitseks vajaliku teabe kogumine ja töötlemine.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud eesmärkide saavutamine Kaitseväes toimub käesolevas seaduses sätestatud korras, kui Kaitseväe korralduse seadus ei sätesta teisiti.

[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

§ 3. Julgeolekuasutuse tegevuse põhimõtted

(1) Julgeolekuasutus kogub ja töötleb teavet, sealhulgas isikuandmeid, kui see on vajalik tema ülesannete täitmiseks, lähtudes järgmistest põhimõtetest:

1) teabe kogumise ja töötlemise viis, ulatus ning kohaldatavad korralduslikud ja tehnilised kaitsemeetmed ei või kahjustada isiku põhiõigusi ülemäära, võrreldes julgeolekuasutuse taotletava eesmärgiga;

2) teabe kogumise ja töötlemisega ei või ohustada isiku elu ja tervist, põhjendamatult ohustada vara ja keskkonda ega põhjendamatult riivata muid isikuõigusi;

3) teavet töödeldakse ja säilitatakse nii kaua, kui see on vajalik julgeolekuasutuse ülesande täitmiseks ja kooskõlas julgeolekuasutuse tegevuse eesmärgiga;

4) teavet kogutakse ja töödeldakse viisil, mis tagab selle turvalisuse, sealhulgas kaitseb loata või ebaseadusliku töötlemise eest ning juhusliku kadumise, hävimise või kahjustumise eest, rakendades asjakohaseid tehnilisi või korralduslikke meetmeid.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

(2) Julgeolekuasutus kasutab ainult oma ülesannete täitmiseks vajalikke abinõusid. Mitme võimaliku abinõu olemasolul kasutab ta sellist, mis isikute põhiõigusi seoses julgeolekuasutuse ülesande täitmisega võimalikult vähe piirab. Kasutada võib abinõu, mis ei piira üksikisiku põhiõigusi ülemääraselt, võrreldes julgeolekuasutuse taotletava eesmärgiga.

§ 4. Kuriteo tõkestamine

Kuriteo tõkestamine käesoleva seaduse tähenduses on kuriteo ärahoidmine mis tahes seaduslikul viisil enne selle toimepanemist.

2. peatükk JULGEOLEKUASUTUSTE KORRALDUS JA ÜLESANDED

§ 5. Julgeolekuasutused

Julgeolekuasutused on Kaitsepolitseiamet ja Välisluureamet.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

§ 6. Kaitsepolitseiameti ülesanded

Kaitsepolitseiameti ülesanded on:

1) riigi põhiseadusliku korra ja territoriaalse terviklikkuse vägivaldse muutmise ärahoidmine ja tõkestamine ning selleks vajaliku teabe kogumine ja töötlemine;

[RT I, 29.06.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

2) riigi vastu suunatud luuretegevuse ennetamine ja tõkestamine, sealhulgas riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ettenähtud juhtudel ja korras (vastuluure), välja arvatud käesoleva seaduse § 7 lõike 1 punktides 2 ja 3 nimetatud juhtudel;

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

2¹) terrorismi ja selle rahastamise ning toetamise ärahoidmine ja tõkestamine ning selleks vajaliku teabe kogumine ja töötlemine;

[RT I 2008, 3, 21- jõust. 28.01.2008]

2²) riigi julgeolekut ohustava korruptsiooni ärahoidmine ja tõkestamine ning selleks vajaliku teabe kogumine ja töötlemine;

[RT I, 29.06.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

3) nende kuritegude tõkestamine, mille kohtueelne uurimine on Kaitsepolitseiameti pädevuses, välja arvatud käesoleva seaduse § 7 lõike 1 punktides 2 ja 3 nimetatud juhtudel;

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

4) seadusega ettenähtud juhtudel kuritegude kohtueelne uurimine.

§ 7. Välisluureameti ülesanded

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

(1) Välisluureameti ülesanded on:

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

1) riigile välis-, majandus- ja riigikaitsepoliitika kujundamiseks ning riigikaitseks vajaliku välisriike, välismaiseid tegureid või tegevust puudutava teabe kogumine ja töötlemine;

2) vastuluure teostamine riigi välisesinduste ja nende Kaitseväe struktuuriüksuste või nende teenistujate kaitseks, mis asuvad väljaspool riigi territooriumi;

[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

3) vastuluure teostamine oma teenistujate, koostööle kaasatud isikute ja valduse kaitseks;

4) elektroonilise teabeturbe ning eriside korraldamine ja kontrollimine.

5) [kehtetu -RT I 2003, 23, 147- jõust. 01.04.2003]

(2) Elektroonilisel viisil teabe kogumisel osutab Välisluureamet ametiabi Kaitsepolitseiametile.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

(2¹) Kaitseväeluure teostamisel osutab Välisluureamet ametiabi Kaitseväele.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

(3) Eriside korraldamiseks võib Välisluureamet sõlmida halduslepingu ettevõtjaga, kellel on õigusaktides sätestatud korras õigus osutada elektroonilise side teenust ja täiesti salajase taseme riigisaladuse töötlemisluba.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

§ 7¹. Eriside

Eriside on elektroonilise side teenus riigisaladust ja salastatud välisteavet sisaldavate sõnumite turvaliseks ja töökindlaks edastamiseks.

[RT I, 17.02.2011, 2- jõust. 01.01.2012]

§ 8. Julgeolekuasutuse teenistuskohdade arv ja koosseis

(1) Julgeolekuasutuse teenistuskohdade arvu määrab Vabariigi Valitsus korraldusega.

(2) Julgeolekuasutuse teenistuskohdade koosseisu kehtestab [asjaomane ministervõi](#) tema volitatud ametiasutuse juht.

[RT I, 26.03.2013, 2- jõust. 01.04.2013]

§ 9. Julgeolekuasutuste töö suunamine ja ühtlustamine

(1) Peaminister ja ministrid, kelle juhitud ministriumide valitsemisalas asuvad julgeolekuasutused, teevad omavahel alaliselt koostööd julgeolekuasutuste töö suunamiseks ja ühtlustamiseks.

(2) Vabariigi Valitsus kehtestab korraldusega iga aasta kohta riigi julgeolekuteabe hanke ja analüüsi kava. Riigi julgeolekuteabe hanke ja analüüsi kavas sätestatakse julgeolekuasutustele ja Kaitseväele kaitseväeluure teostamisel esitatavad ülesanded ja kogutava teabe kava vastavalt selle olulisusele.

[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

§ 10. Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjon

(1) Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjon (edaspidi *julgeolekukomisjon*):

1) koordineerib julgeolekuasutuste tegevust;

2) analüüsib ja hindab riigi julgeolekuolukorda;

3) määrab kindlaks riigi julgeolekualase teabe vajadused;

4) täidab talle riigikaitseaduse ja teiste seadustega ning Vabariigi Valitsuse antud ülesandeid.

(2) Valitsusasutused on kohustatud andma ohuhinnanguid ning muud riigi julgeolekut ja riigikaitset puudutavat teavet julgeolekukomisjonile, Vabariigi Valitsusele, asjaomastele valitsusasutustele, Vabariigi Presidendile, Riigikogu esimehele ja asjaomastele Riigikogu komisjonidele. Vajaduse korral korraldab julgeolekukomisjon riigikaitset puudutava teabe edastamise käesolevas lõikes nimetatud isikutele ja asutustele.

(3) Julgeolekukomisjoni koosseis määratakse ja selle põhimäärus kehtestatakse riigikaitseaduse alusel.
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

§ 11. Julgeolekuasutuste koostöö

(1) Julgeolekuasutused teevad üksteisega koostööd vastastikuse abistamise ja teabevahetuse kaudu.

(2) Julgeolekuasutuste teabevahetus toimub riigi julgeolekuteabe hanke ja analüüsi kava alusel.
[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

§ 11¹. Riigivara valdamine

(1) Riigivaraseaduse § 95 lõikes 1 nimetatud riigi kinnisvararegistrisse ei sisestata sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud andmeid julgeolekuasutuse valduses oleva kinnisvara kohta või sisestatakse need, kasutades variandmeid.
[RT I 2009, 57, 381- jõust. 01.01.2010]

(2) Julgeolekuasutuste valduses oleva riigivara kohta peetakse eraldi registrit, mille on asutanud ja mille pidamise põhimääruse kehtestab Vabariigi Valitsus.
[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

3. peatükk TEENISTUS JULGEOLEKUASUTUSES

§ 12. Teenistuse erisused julgeolekuasutuses

(1) Julgeolekuasutuse ametnikule laieneb avaliku teenistuse seadus käesolevast seadusest tulenevate erisustega. Julgeolekuasutuse töötajale laieneb töölepingu seadus käesolevast seadusest tulenevate erisustega.

(1¹) Julgeolekuasutuse ametnikule ei kohaldata avaliku teenistuse seaduse §-s 41 sätestatud puhkeaega reguleerivaid sätteid, kui nimetatud erisus sisaldub ametniku ametijuhendis ning tingimusel, et töötamine ei kahjusta ametniku tervist ja ohutust.
[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

(2) Kaitsepolitsei ameti politseiametnikule laieneb politsei ja piirivalve seadus käesolevast seadusest tulenevate erisustega.
[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

(2¹) Tegevväelase suunamisel julgeolekuasutusse kohaldatakse kaitseväeteenistuse seaduse § 119 lõikes 2¹ sätestatud tähtaegu.
[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

(3) Julgeolekuasutuse ametniku esmakordsel ametikohale nimetamisel kohaldatakse talle katseaega pikkusega neli kuud kuni üks aasta.
[RT I, 26.03.2013, 2- jõust. 01.04.2013]

(4) Kaitsepolitsei ameti politseiametnikule ei laiene käesoleva seaduse §-d 17–19.
[RT I, 26.03.2013, 2- jõust. 01.04.2013]

§ 13. Teenistuse erisused Riigikantseleis

Riigikantselei ametnikule, kelle ülesanne on julgeolekuasutuste töö koordineerimine, laienevad julgeolekuasutuse ametniku kohta sätestatud erisused.
[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 14. Teenistusse võtmine

(1) Julgeolekuasutuse ametniku ja töötajana võib teenistusse või tööle võtta vähemalt keskharidusega täieliku teovõimega Eesti Vabariigi kodaniku, kes valdab eesti keelt seaduses või seaduse alusel sätestatud ulatuses.
[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(2) Teenistusse ja tööle julgeolekuasutusse on keelatud võtta isikut:

1) kes saab pensiooni, töötasu või muud regulaarset tasu riigilt, mis ei ole Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriik või Šveits või mis ei kuulu Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni;

2) kellel puudub vajaliku taseme riigisaladusele juurdepääsu luba või vajaliku taseme salastatud välisteabele juurdepääsu sertifikaat, kui see on ameti- või töökohal töötamise eelduseks.
[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(3) Julgeolekuasutuse ametniku võib ametikohale nimetada konkursita.
[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

§ 15. Julgeolekuasutuse juhi ametikohale nimetamine

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

Vabariigi Valitsus nimetab julgeolekuasutuse juhi ametisse viieks aastaks asjaomase ministri ettepanekul, kuulates ära Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjoni seisukoha. Julgeolekuasutuse juhti ei nimetata ametisse rohkem kui kaheks ametiajaks järjestikku.

§ 15¹. Julgeolekuasutuse ametniku teenistusest vabastamine ametniku ametikohale nimetamisel või tööle võtmisel teises asutuses või organisatsioonis

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

(1) Julgeolekuasutuse ametniku, välja arvatud julgeolekuasutusse suunatud tegevvälase, võib tema nõusolekul vabastada ja nimetada ametikohale või võtta tööle teise ametiasutusse, valitsusasutuse hallatavasse asutusse, avalik-õigusliku juriidilise isiku juurde, rahvusvahelisse organisatsiooni või rahvusvahelise koostöö raames loodud ametikohale või töökohale kuni kolmeks järjestikuseks aastaks. Julgeolekuasutuse ametniku nõusolekul võib tähtaja möödumisel tähtaega pikendada üks kord kuni kolme aasta võrra.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tähtaja möödumisel nimetatakse julgeolekuasutuse ametnik tagasi samale või teisele sama taseme ametikohale. Vaba ametikoha puudumisel võib julgeolekuasutuse ametniku tema nõusolekul nimetada muule ametikohale või sõlmida temaga töölepingu.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud alusel ja tähtajaks teise ametiasutusse, valitsusasutuse hallatavasse asutusse, avalik-õigusliku juriidilise isiku juurde, rahvusvahelisse organisatsiooni või rahvusvahelise koostöö raames loodud ametikohale nimetatud ametnikule või töökohale võetud töötajale makstakse palka või töötasu, mis ei või olla väiksem tema palgast julgeolekuasutuse ametnikuna.

(4) Teenistusaeg teises ametiasutuses, valitsusasutuse hallatavas asutuses, avalik-õigusliku juriidilise isiku juures, rahvusvahelises organisatsioonis või rahvusvahelise koostöö raames loodud ametikohal või töökohal arvatakse selle ametikoha teenistusaja hulka, kus julgeolekuasutuse ametnik töötas enne teise asutuse või organisatsiooni ametikohale nimetamist või tööle võtmist.

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

§ 15². Julgeolekuasutuse ametniku ametitõend ja politseiametniku ametimärk

(1) Julgeolekuasutuse ametniku ametitõendi ja politseiametniku ametimärgi kirjelduse ja vormi kehtestab Siseministeeriumi või Kaitseministeeriumi [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

(2) Loetelu ametikohtadest, millele nimetatud politseiametnikule ametimärk väljastatakse, kehtestab julgeolekuasutuse juht käskkirjaga.

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

§ 16. Palk

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

(1) Kaitsepolitseiameti ametnike põhipalga või põhipalga vahemiku ja selle suurendamise alused kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

(2) Kaitsepolitseiameti ametniku põhipalka ja politseiametniku astmepalka suurendatakse julgeolekualaste ülesannete täitmise eest 10–50% võrra.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud ametnikule ja politseiametnikule ei maksta lisatasu ületunnitöö ega töötamise eest ööajal ja riigipühal.

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

(4) Nende Välisluureameti ametnike palgakorraldusele, kes ei ole politsei- või tegevteenistuses, kohaldatakse avaliku teenistuse seadust käesolevas seaduses sätestatud erisustega.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

§ 17. Hüvitis julgeolekuasutuse ametniku haigestumise või talle kehavigastuse tekitamise korral